

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ ХІМІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛІСІВНИЦТВА

(назва освітнього компонента)

підготовки _____ **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти** _____
(назва освітнього рівня)

Луцьк – 2025

Силабус: **Основи екологічного лісівництва**
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти.
ОПП Екологія

Силабус освітнього компонента «ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛІСІВНИЦТВА» підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробник: Савчук Л. А., доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища, кандидат біологічних наук, доцент

Погоджено

Гарант
освітньо-професійної програми:

Цьось О. О.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри екології та охорони навколишнього середовища

протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Радзій В. Ф.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань: Е Природничі науки, математика та статистика Спеціальність: Е2 Екологія Освітньо-професійна програма: Екологія, перший (бакалаврський) рівень освіти	Вибіркова
150 год. 5 кредити		Рік навчання – 2
ІНДЗ: немає		Семестр – 4
		Лекції – 0 год.
		Практичні – 56 год.
		Самостійна робота – 84 год.
Консультації – 10 год.		
Мова навчання	Українська	
	Форма контролю: залік	

II. Інформація про викладача

ППП	Савчук Людмила Анатоліївна
Науковий ступінь	кандидат біологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри екології та охорони навколишнього середовища
Телефон	+380661334533
e-mail	Savchuk.Lyudmyla@vnu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК

Силабус вибіркового освітнього компонента «Основи екологічного лісівництва» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня.

Основні положення ОК – забезпечують необхідні знання для вирішення проблем, пов'язаних із веденням лісового господарства на засадах екологічно орієнтованого наближеного до природи лісівництва, засвоєння поняття природи лісу, закономірності його розвитку, щоб здійснювати діяльність у науці, лісгосподарському виробництві, чи під час викладання у навчальних закладах лісівничого профілю. Знання дисципліни необхідні для вирішення проблем,

пов'язаних із веденням лісового господарства на засадах екологічно орієнтованого наближеного до природи лісівництва

Об'єктом вивчення ОК є процеси, які відбуваються у еко-біологічних системах різних регіонів та громад.

Предметом вивчення ОК є показники, які характеризують стан екологічної, біологічної сфер регіонів та громад.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення ОК «Основи екологічного лісівництва» є формування уявлення про природу лісу, закони і закономірності його життя, та розвитку. Усе це вкрай необхідно, щоб грамотно здійснювати практичну діяльність у будь-якій сфері лісгосподарського та садово-паркового виробництва. Зміст дисципліни поєднує в собі теоретичні питання з питаннями практичної діяльності.

Основними завданнями подальше поглиблення теоретичних положень у сфері вивчення принципів комплексного вивчення та збереження біорізноманіття, теоретичних і практичних навичок і знань щодо природи лісу, закономірностей його розвитку та ведення лісового господарства на засадах екологічно орієнтованого наближеного до природи лісівництва.

3. Soft skills

Ключові soft skills, які набудуть здобувачі освіти:

- критичне мислення – здатність аналізувати стан біорізноманіття, оцінювати причини його деградації, критично осмислювати наукові дані та екологічні концепції;

- аналітичні навички – уміння інтерпретувати екологічні показники, працювати з результатами польових і камеральних досліджень, узагальнювати інформацію про структуру та функціонування біоценозів;

- системне мислення – розуміння взаємозв'язків між видами, екосистемами та абіотичними факторами, усвідомлення ролі біорізноманіття у забезпеченні стабільності екосистем і екосистемних послуг;

- екологічна відповідальність та етичне мислення – формування ціннісного ставлення до живої природи, усвідомлення відповідальності людини за збереження видового та ландшафтного різноманіття;

- навички наукової комунікації – здатність аргументовано представляти результати екологічних досліджень, працювати в команді під час обговорення проблем збереження біорізноманіття;

- навички прийняття рішень – уміння обґрунтовувати заходи зі збереження та відновлення біорізноманіття, оцінювати ефективність природоохоронних стратегій;

•інформаційна та цифрова грамотність – здатність працювати з науковими джерелами, базами даних щодо біорізноманіття, картографічними та статистичними матеріалами;

•міждисциплінарне мислення – уміння поєднувати екологічні, біологічні, соціально-економічні аспекти при аналізі проблем збереження біорізноманіття;

•проектне та командне мислення – здатність співпрацювати у групі під час виконання дослідницьких і природоохоронних проєктів, планувати та презентувати результати спільної роботи.

Таким чином, вивчаючи ОК, магістри опановують не тільки наукові й професійні компетентності, а й «м'які» навички, які забезпечують їхню конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					ФК/ Бали
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						
НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛІСІВНИЦТВА						
Тема 1. Екологічне лісівництво, як навчальна дисципліна та науковий напрям	8		4		4	ДС/5
Тема 2. Історичні віхи екологічного лісівництва та заповідного господарства в Україні	8		4		4	ТР/5
Тема 3. Основні поняття про ліс і його природу	10		4	2	4	УО/5
Тема 4. Морфологія лісу	10		4	2	4	УО/5
Тема 5. Ліс і фауна	10		4	2	4	УО/5
Контрольна робота						КР/10
Разом за змістовим модулем 1	46	-	20	6	20	35
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
ЛІС І СЕРЕДОВИЩЕ						
Тема 6. Ліс - єдність організмів і середовища	12		4		8	Т/5
Тема 7. Світло і його роль у житті лісу. Характеристика світла як екологічного фактора	11		4	1	6	ДС/5
Тема 8. Ліс і тепло. Теплозабезпеченість вегетаційного періоду	10		4		6	УО/5
Тема 9. Ліс і волога	11		4	1	6	УО/5
Тема 10. Повітря та ґрунт, як екологічні фактори	10		4		6	УО/5

Контрольна робота						КР/10
Разом за змістовим модулем 2	54	-	20	2	32	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ГОЛОВНЕ КОРИСТУВАННЯ ЛІСОМ						
Тема 11. Народно-господарське завдання лісівництва та класифікація рубок.	12		4		8	УО/5
Тема 12. Вибіркові рубки та суцільно-лісосічні рубки	13		4	1	8	УО/5
Тема 13. Концентровані й умовно-суцільні рубки	12		4		8	УО/5
Тема 14. Поступові рубки	13		4	1	8	УО/5
Контрольна робота						КР/10
Разом за змістовим модулем 3	50		16	2	32	43
Усього годин / Балів	150	-	56	10	84	100

Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, КР – контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору та ін.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- відвідування занять є обов’язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали;
- відвідування (або відпрацювання) усіх занять;
- наявність конспекту лекції чи самопідготовки;
- активна участь у практичних заняттях (відповіді на запитання, доповнення);
- вчасне виконання домашніх завдань з самостійної роботи;
- за наявності об’єктивних причин (напр.: хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування та ін.) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Вивчаючи цей ОК, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності (<https://surl.lu/rkiplb>), зокрема:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається у визначені розкладом терміни. Пропуск з поважних причин теми чи окремого заняття може бути відпрацьованим під керівництвом викладача та захищеним у час передбачений графіком консультацій. Терміни ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Визнання результатів навчання отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (<https://surl.li/zwpsok>).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах та ін.) на тематику, яка відповідає темам ОК, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Процедура отримання додаткових балів регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/jmj sca>). Згідно із Силабусом ОК здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт та ін. й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з ОК. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету хімії та екології. При цьому загальна кількість балів за поточну роботу, не може перевищувати 100 балів.

V. Підсумковий контроль

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.li/jmj sca>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю (опитування на практичних заняттях, контрольні роботи. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік виставляється за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету (директор інституту).

Питання заліку

1. Теоретичні основи екологічного лісівництва
2. Визначення екологічного лісівництва та його відмінність від класичного (експлуатаційного).
3. Ліс як біогеоценоз: компоненти лісового фітоценозу та їх взаємозв'язок.
4. Поняття про екологічну стійкість лісових екосистем.
5. Функції лісу: екологічні (водоохоронні, захисні), соціальні та економічні.
6. Екологія лісових рослин та угруповань
7. Вплив світлового режиму на структуру лісу (світлолюбні та тіньовитривалі породи).
8. Роль ґрунтово-гідрологічних умов у формуванні типів лісу.
9. Поняття про типологію лісу (за П. С. Погребняком та Г. Ф. Морозовим).
10. Екологічна роль підліску, живого надґрунтового покриву та позаярусної рослинності.
11. Відтворення та формування лісових екосистем
12. Природне поновлення лісу: типи, фактори успішності та екологічне значення.
13. Екологічні аспекти створення лісових культур (штучне лісовідновлення).
14. Сукцесії в лісових екосистемах: первинні, вторинні, антропогенні.
15. Формування мішаних та багаторусних насаджень як засіб підвищення біорізноманіття.
16. Екологізація лісогосподарських заходів
17. Системи рубок: суцільні, поступові та вибіркові. Екологічні переваги вибіркових рубок.
18. Наближене до природи лісівництво: основні принципи та методи.

19. Роль мертвої деревини (сухостою та валежу) у підтримці лісового біорізноманіття.
20. Охорона лісових ґрунтів під час лісозаготівель.

VI. Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання знань здобувачів

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат: навч. посіб. Львів: Піраміда, 1996. 208 с.
2. Свириденко В. Є., Бабіч О. Г., Киричок Л. С. Лісівництво: підручник. К.: Арістей, 2004. 544 с.
3. Свириденко В. Є., Киричок Л. С., Бабіч О. Г. Практикум з лісівництва: навч. посіб. К.: Арістей, 2006. 416 с.
4. Термена Б. К. Лісознавство з основами лісівництва: навч. посіб. Чернівці: Книги – XXI, 2004. 160 с.
5. Швиденко А. Й., Остапенко Б. Ф. Лісознавство: підручник для вузів. Чернівці: Зелена Буковина, 2001. 354 с.
6. Савчук Л.А. Заходи з розвитку Черемського природного заповідника. *Актуальні проблеми хімії, матеріалознавства та екології*: матеріали I Міжнародної наук. конф. (12-14 травня 2021 року). Луцьк, 2021. С. 221-224.
7. Савчук Л.А. Основи екологічного лісівництва: курс лекцій. Луцьк, 2022. 70с.

8. Савчук Л.А. Основи екологічного лісівництва: методичні вказівки по виконанню практичних робіт для студентів - екологів денної форми навчання. Луцьк, 2022. 46 с.
9. Савчук Л.А. Основи екологічного лісівництва: методичні вказівки по виконанню практичних робіт для студентів - екологів заочної форми навчання. Луцьк, 2022. 22 с.